

## Մագրենի առաջին աշխատքի 2

Արդեւ մենք օրօք ունեն դուռք ունեն հետ նշան Ա. Ուստի մասնակում է իւր մէջ երեխայ գաստիարակելու պարունակում է իւր մէջ երեխայ գաստիարակելու համար մանկավարժական խրատներ։ Սա մի տեսակ մանկավարժական հանրագիտակ է։ Հեղինակը աշխատել է նախ որբան կարելի է շատ բան ասել և երկրորդը՝ որբան կարելի է ասածը մեծամասնութեանը մատչելի՝ հասկանալի անել այդ է պատճառը որ և ամենակարենոր խնդիրները թուցիկ կերպով են բացատրուած։ Բայց ընդհանուր առմամբ—պով կարդացուում է հետաքրքրութեամբ։

Ծանչի Պատուի Հայելու (Պատուի աշխատք)։ 1895 թ. Թիֆլիս։ Գիշե 20 է։ Սա մի պատմական վէպիկ է, առած Դ. գարու հայ հռետոր Պարոյր Հայկազնի կեանքից։ Աէպիկը շատ թոյլ է և անմշակ թէ բովանդակութեան և թէ լեզուի կողմից։ Եթէ գրքի երեսին բափփու անունը չլինէր։ մենք երբէք չեինք հաւատալ, որ սա մեր մեծ վիպասանի գրուածքըն է, որը այնքան հմուտ էր ամենաչնչին նիւթից—վերին աստիճանի ճոխ վէպեր կազմել։

Առաջին թ. 8. Ճաշարկեալ Առաջին թ. 11 շնորհ։ Գիշե Ա. թ. 1895 թ. Թիֆլիս։ Գիշե 1 թ. Սա ուժը մեծ և փոքր վէպիկների ժողովածու է։ Մոռացուած աշխարհը—գիւղն է գիւղական կեանքը, որի հետ և հանօթացնում է մեզ հեղինակը։ Մեր, աչքի ընկնող, աւագ և կրտսեր վիպասաններից միակ Պոօշեանցն է բաց անում մեր առաջ այս աշխարհը, որը պէտք է ասած շատ հետաքրքրական է և այժմեան կրթուած դասակարգին շատ քիչ ծանօթ։ Ինչպէս և Պոօշեանցի—մեր հեղինակի լեզուն էլ աւելի գաւռական է, քան գրական։ և ինչպէս Պոօշեանցի նոյնպէս և ձուղուրեանի թոյլ կողմը՝ հոգեբանութիւնն է, ձուղուրեանը ոչ այնքան նկարագրող է, որքան-պատմող։ Հեղինակը գրեթէ միշտ աղքատների ու անզօրների փաստաբան է գառնում և այդ կողմից նրա վէպիկները շատ անգամ հրապարակախօսական են դառնում։ Հեղինակը ի մօտոյ ծանօթ է իր նիւթին, իր գուրս բերած և սիրած աշխարհի հետ գիտէ նրա բոլոր լաւ և վատ կողմերը։ Ճանաչում է նրա մշտական և պատահական ցեցերին և այս բոլոր կենդանի կերպով պատկերանում է մեր առաջ։ Ցանկալի էր, որ հեղինակը միւս վէպիկներում աւելի լուսաբանէր գիւղացիների տնտեսական գրու-

նրա սրստու ու զայը ջացնելով մեր խօսքը—ասենք, որ այսպիսի վէպիկ ների երեան գալը մեզ մրայն ուրախութիւն և բաւականութիւն կարող է պատճառել։ Գրքոյների մի ցանկ է պակասում։

Ա. Հայի աշխատք։ Բայց առաջին թ. 1 թ. Գիշե Ա. 1894 թ. 11. Էջմանին։ Գիշե է 1 թ. 50։

Այս գիրքը կէո բանաստեղծական, կէս տեղագրական մի գրուածք է, որ ծանօթացնում է մեզ Բագրեանդի բնութեան ու բնակիչների, հնութիւնների և սովորութիւնների հետ։ Նիւթը շատ հետաքրքրական է և բազմազան ու հարուստ։ Բայց Լեզուն անմշակ է, որքան ճշգրիտ են նկարագրութիւնները և պատմութիւնները, այդ մենք դժուարանում ենք ասելու, որովհետեւ ընդհանրապէս սա ոչ այնքան լուրջ—գիտնական, որքան բանաստեղծական գրուածք է։ Եթէ գիրքը ընդունելութիւն գլունի, հեղինակը խոստանում է լոյս ընծայել և երկրորդ մասը։ Այս տեղ էլ պակասում է ցանկը, որը այսպիսի գրքերում անհրաժեշտ է։ Գիշե ի-ըւնի է էժողու նշանակում։

Հայութ Գրիգորյան Հայութ Վ. 1 թ. Գիշե 1894 թ. Առաջին հրատակ Արքունիք բարեկանութիւն է։ Այս ժողովածուն, որ տարէնը երկու անգամ է դուրս գալիս, պարունակում է իւր մէջ գեղարուեստական և գիտնական բովանդակութեամբ բաւականի ճոխ նիւթեր։ գեղարուեստական բաժնի մեծ մասը—թարգմանական է։ Հետաքրքրական են՝ պ. պ. եր. Շահազիզի, իւր Աեսելովսկու, Մ. Բարիսուգարեանի յօդուածները Պարոնեանի և Զամշեանի—նամակները և այլն։

Թարգման. Գրիգորյան Հայութ Վ. 1 թ. Աշխատք։ Աշխատք թ. Թիֆլիս։ Տարէնը երկու անգամ լոյս տեսնող այս ժողովածուների նպատակն է ծառայել հայոց բեմին՝ հրատարակելով պէտական բեմական ցուցմունքներ, թատերական քննադատութիւններ։ Հրատարակութիւնը մաքուր է և գեղեցիկ։ Բովանդակութիւնը կազմուած է խնամքով։ Այս համարներում տպուած են՝ Մօլիեռի՝ «Սկապէնի» արարքները։ և Շիլեռի՝ «Մարիա Ստիւարտ» ողբերգութիւնը, Ա. Գեօթէի՝ «Կանոններ գերասանների համար»։ Գեղարուեստական — թատերական զանազան յօդուածներ, յիշողութիւններ և այլն։ Ինկատի առնելով բեմի զարգացուցիչ, կրթիչ նշանակութիւնը՝ այս հրատարակութիւնն արժանի է ամենայն խրախուսանքի։

—ՓԻՄԻ.